

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת פקודי
תשפ"ד

(שנה ז', גליון מס' 333)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

פרשת פקודי התשפ"ד

"ויהי נעם"

א. על מאמר הכתוב בפרשתן ¹, "וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה, וְהָיָה עֹשׂוֹ אֹתָהּ - כַּאֲשֶׁר צָוָה יְהוָה כִּן עָשׂוֹ, וַיִּבְרַךְ אֹתָם מֹשֶׁה", כתב רש"י הקדוש:

" וַיִּבְרַךְ אֹתָם מֹשֶׁה - אָמַר לָהֶם: יְהִי רְצוֹן, שֶׁתִּשְׂרַח שְׂכִינָה בְּמַעֲשֵׂה יָדֵיכֶם, וְיִהְיֶה נֶעֱמָ ה' אֲלֵהֶינּוּ עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ וְגו' ²,

והוא אחד מאחד עשר מזמורים, שב-יִתְפַּלֵּה לְמֹשֶׁה ³."

וכן כתב התנא הקדוש - יונתן בן עוזיאל:

"וַיִּבְרַךְ יְתְהוֹן מֹשֶׁה, וְאָמַר, תִּשְׂרַח שְׂכִינָתָא דְיִי בְּעוֹבְדֵי יְדִיכוֹן."

ב. בהלכות מוצאי השבת ⁴, כתב רבינו הרמ"א זיע"א:

"וְאֹמְרִים - וְיִהְיֶה נֶעֱמָ וְסִדֵּר קִדְשָׁהּ בְּאַרְיִכוֹת, כְּדִי לְאַחַר סִדֵּר קִדְשָׁהּ, שְׂאֵז חוֹזְרִים רְשָׁעִים לְגִיהֶנָם."

ובביאור הך דינא, נביא לדברי רבותינו הראשונים כמלאכים זיע"א. וכדלהלן:

א. כתב ב-"שאלתות דרב אחאי גאון" ⁵:

"במוצאי שבת עם חשיכה, צועק המלאך שהוא ממונה על הרוחות, ואומר, חיזרו לגיהנם, שכבר השלימו ישראל את סדריהן,

¹ שמות, לט' - מג'.

² תהילים, צ' - יז'.

³ תהילים, צ' - א'.

⁴ או"ח, סי' רצה'.

⁵ בראשית, שאילתא א'.

ולכך, ישראל מזכירין בסדר מוצאי שבת, ואומרין, 'וַיְהִי נֶעַם ה' אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ'⁶,
במוצאי שבתות ובמוצאי ימים טובים שחל להיות בשבת,
מיכן, רמז, ל-'וַיְהִי נֶעַם' במוצאי שבתות".

ב. כתב ב-"מחזור ויטרי"י"⁷ :

"ולכך מאריכין בתפילה במוצאי שבת, ואומרים, 'וַיְהִי נֶעַם' וסדר קדושה ופסוקי
נחמות לאחריהם,

מפני שביום השבת יוצאין פושעי ישראל מוגהינם, ויש להם מנוחה בשבת ... עד
שישראל מסיימין אף תפילת המעריב.

לכך, מאריכין בתפילה שלא יחזרו מהרה לגיהנם".

ג. כתב ב-"ספר הרוקח"⁸ :

"למה אומרים 'וַיְהִי נֶעַם' במוצאי שבת?

לפי שהוא מזמור של ברכה, שנאמר⁹, 'וַיִּבְרַךְ אֶתְּם מִשָּׁה',

זה המזמור אמר עליהם, כלומר, 'וַיְהִי נֶעַם'.

יהי רצון מאתך, שינעים בעיניך מלאכת המשכן שעשו אלו,

וגם להם אמר: יהי רצון, שתשרה שכינה עליהם, שפעולתם לשמים.

וּמַעֲשֵׂה יְדִינֵנוּ כּוֹנְנֵהוּ¹⁰ - ב' כוננות, נגד בית ראשון ובית שני, רמז שתשרה שכינה
אף בבית שני קצת.

⁶ תהילים, צ' - יז'.

⁷ סימן קמה'.

לרבינו שמחה זיע"א, תלמידו של רש"י הקדוש זיע"א.

⁸ בפירוש לסדר התפילה, אות כ'.

לרבינו אלעזר מגרמייזא זיע"א.

⁹ שמות, לט' - מג'.

¹⁰ תהילים, צ' - יז'.

ולפי שאנו מוצאים, שנאמר במזמור זה ברכה במשלח יד,
נהגו רבותינו, לאומרו במוצאי שבת, שישלח הקדוש ברוך הוא ברכה במעשה
ידיהם".

ד. כתב רבינו יהושע אבן שועיב זיע"א ¹¹ :

"ובהיות כל אלו העניינים גדולים, היה מגלגל משה רבינו שתשרה שכינה במשכן,
ואמר, 'ויהי נעם ה' ¹² ,

כי 'נעם' הוא שכינה, כמו שכתוב 'לְחֹזֹת בְּנֵעָם ה' ¹³ .

ועוד אמרו במדרש -

שמה שנהגו העם להתחיל מוצאי שבת מזה הפסוק, וכופלים 'אָרְךָ יָמִים' ¹⁴ , כדי
להשלים קצט' מילות, להרחיק ממנו המזיקים,

כמו שאמרו חז"ל ¹⁵ , על הפסוק ¹⁶ , 'וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאָת שָׁנָה, וַיֻּלְּד בְּדַמּוּתוֹ
כְּצִלְמוֹ' -

אמרו, כל אותן קצט' שנים עד שנולד שֵׁת, היה אדם נזוף, ומוליד רוחות ושדים,

ולכן נקרא 'יֵשֵׁב בְּסֵטֶר עֲלִיוֹן' ¹⁷ , שיר של פגעים ...

ויש אומרים, שאין בו אות זי"ן,

¹¹ בדרשותיו לפרשתן.

תלמיד רבינו הרשב"א זיע"א.

¹² תהילים, צ' - יז'.

¹³ תהילים, כז' - ד'.

¹⁴ תהילים, צא' - טז'.

¹⁵ בראשית רבה, פרשה כד', ו'.

מדרש תנחומא, פרשת "בראשית", אות כו'.

¹⁶ בראשית, ה' - ג'.

¹⁷ תהילים, צא' - א'.

שהאומרו, אינו צריך כלי זין להינצל מן הפגעים, שהוא עצמו זין".

ה. כתב ב-"סדר היום" ¹⁸ :

"ונתקן לומר מזמור זה, משום שהוא נקרא שיר של פגעים,

והוא נאמר, על כל דבר שהוא של פחד ואימת מקטרגין,

ומשום הטעם שזכרנו, שבמוצאי שבת ניתן רשות למקטרגין לצאת ממקומם לעשות מלאכתן, אנו מתפללים שיצילנו מהם - לא יקטרגו עלינו ואל ישלטו בנו.

וכופלין פסוק של 'אַרְךָ יָמִים אֲשֶׁבִיעֶהוּ' ¹⁹, כדי להשלים התיבות, והם קכט' תיבות עם פסוק 'וְיָהִי נֶעֱם' ²⁰ - וְכָפַל פֶּסוּק אַחֲרוֹן,

ועולי כלי זין עם ה-ב' תיבות ²¹, לומר, שחשוב מזמור זה להגן בעת צרה מכל כלי זין".

ו. כתב רבינו דוד אבודרהם זיע"א ²² :

"והטעם שכופלין בתחילה 'וְיָהִי נֶעֱם' ²³, ולבסוף 'אַרְךָ יָמִים אֲשֶׁבִיעֶהוּ' ²⁴,

יש אומרים, מפני כי 'יֵשֵׁב בְּסֵתֶר עֲלֵיוֹן' ²⁵, עם פסוק 'וְיָהִי נֶעֱם' ²⁶, יש בו קכד' תיבות, וכשתכפלים יהיו רמח',

¹⁸ סדר תפילת ערבית במוצאי שבת.

לרבינו משה אבן מכיר זיע"א.

¹⁹ תהילים, צא' - טז'.

²⁰ תהילים, צ' - יז'.

²¹ היינו:

המילים "כלי זין", עם ב' הכוללים, עולים בגימטריא למניין 129,

כנגד 129 תיבות שבמזמור זה.

²² סדר מוצאי שבת.

²³ תהילים, צ' - יז'.

²⁴ תהילים, צא' - טז'.

²⁵ תהילים, צא' - א'.

ומן הדין, היה לכופלו פעם אחרת,

אלא, מפני טורח הציבור, תקנו לכפול הפסוק הראשון והאחרון בלבד, ויחשב כאילו כופלו כולו.

ולכך, תקנו לאומרו במוצאי שבת, שהוא תחילת השבוע, כדי לשמור רמ"ח איברים.

כדאמרינן באלה הדברים רבה ²⁷, ב-רמח' תיבות שיש בקריאת שמע, 'שְׁמֹר מְצֻוֹתַי וְחַיֶּה' ²⁸ -

שמור רמח' תיבות שבקריאת שמע, והקדוש ברוך הוא, ישמור רמח' איברים שלך".

ג. ובעניין זה, מצינו עוד כמה טעמים בדברי רבותינו המקובלים זיע"א. וכדלהלן:

א. כתב בספר "שער הכוונות" ²⁹, לרבינו הארי"י זיע"א:

"דע, כי צריך להכין עצמו, לקבל אור תוספת השבת, ב-ו' ימי החול,

ובכן, יהיה מכלל 'וְהִתְקַדְּשְׁתָּם וְהִיִּיתְם קְדוֹשִׁים' כו' ³⁰,

וזה דבר גדול, להתקדש האדם בימי החול מקדושת שבת, וזה עניין הכנתו.

דע, כי הנה בכל יום שבת נתווסף קדושה באדם, בנפש רוח נשמה שלו ...

והרי נמצא, כי אין לך אדם שאין לו תוספת נר"ן כפי חלק הנוגע לו,

²⁶ תהילים, צ' - יז'.

²⁷ מדרש תנחומא, פרשת "קדושים", אות ו'.

"דעת זקנים" לבעלי התוספות, (דברים, ו' - ד').

"הדר זקנים" לבעלי התוספות, (דברים, ה' - א').

²⁸ משלי, ד' - ד'.

²⁹ דרושי סדר שבת, דרוש א', ענין ויהי נועם דמוצ"ש.

³⁰ ויקרא, יא' - מד'.

ולכן, צריך האדם לכווין, כדי שישאר לו איזה תוספת מאותה הקדושה של שבת
 לימי החול הבאים,

ועל ידי כן, יכוננו דרכיו, אם יתמיד לכווין בהם היטב!

ומובטח לו, שלא יקטרג בו היצר הרע, ולא יחטיא אותו כל אותו השבוע, והכל
 תלוי כפי תוקף כוונתו בקדושה ובטהרה!

והנה, עניין השארות תוספת הקדושה, הוא על דרך זה -

כי ביום א' של השבוע, נשאר באדם בחינת תוספת קדושת הנשמה,

ובהתחלת ליל שני, תלך ממנו ותסתלק. וזה סוד מה שאמרו במסכת תעניות³¹
 'אנשי משמר, לא היו מתענים ביום א', כדי שלא יצאו ממנוחה ועונג אל עינוי
 וימותו'. כי צריך להמשיך ביום ההוא קצת קדושת נשמה ומנוחה ועונג שבת,
ותוספת הרוח נשאר עד סוף יום ב' בשבת, ואחר כך יסתלק,

ותוספת הנפש, נשאר עד סוף יום ג' בשבת, ואחר כך תסתלק. ובזה תבין פעם,
 למה שאמרו רבותינו ז"ל³², כי אם לא הבדיל בליל מוצאי שבת, יבדיל והולך עד
 יום ג', ולא עוד. והטעם הוא, כי עד אז נשאר בחינת תוספת שבת, והבן זה,

ו-מיום ד' ואילך, צריך לכווין באופן אחר, והוא להכין עצמו שיהיה ראוי ומוכן
 לקבל תוספת נפש משבת הבא,

וביום ה', יכווין להכין עצמו, שיהיה ראוי ומוכן לקבל תוספת רוח משבת הבא,

וביום ה-ו', יכווין להכין עצמו, שיהיה ראוי ומוכן לקבל תוספת נשמה משבת
 הבא. גם לסיבה זו, לא היו אנשי משמר מתענים ביום שישי, מפני כבוד השבת³³.
 פירוש, כדי לקבל תוספת נשמת השבת.

הרי נמצא, כי יום השבת הוא ד' ו-ז',

כי הנה ג' ימים הראשונים, הם מכלל השבת שעברה,

³¹ כז' ע"ב.

³² פסחים - קה' ע"א, קו' ע"א, קז' ע"א.

³³ מסכת תענית, פ"ד מ"ג.

ו-ג' ימים אחרונים, הם מכלל השבת הבאה,

נמצא, שיום השבת הוא ד' ³⁴.

ועל ידי שיכוין כוונות אלו, ב-ג' ימים האחרונים, יזכה לתוספת שבת הבאה.

והרי ביארנו, כי בכל ה-ו' ימים צריך לכווין עניין קבלת תוספת שבת, או משבת שעברה או משבת הבאה,

וזה בעניין ג' חלקי נר"ן, כל אחד ביומו ...

דע, כי ב' מיני תוספת קדושת שבת, נתוסף ביום שבת -

ה-א', היא על ידי כוונת התפילה,

וה-ב', היא על ידי כוונת הסעודות.

וכנגד המשכת תוספת קדושת שבת לימי החול, מבחינת הסעודות, אנו עושים סעודה ד' במוצאי שבת,

וכוונתה, היא לכווין להמשיך אור קדושת סעודות שבת, לכל סעודות ימי החול.

וכנגד המשכת תוספת קדושת שבת, מבחינת התפילות, אנו אומרים מזמור זה של 'ויהי נעם' ³⁵,

ועל ידי זה, אנו ממשיכים אותו נועם העליון, בכל תפילות השבוע.

ב. דברים נפלאים אלו, הובאו על ידי רבינו הרי"ח הטוב זיע"א ³⁶, והוסיף רבינו זיע"א בזה:

"ולכן, טוב שכל אדם יאמר בפיו, קודם אמירת 'ויהי נעם' ³⁷ -

³⁴ היינו:

על ידי שביום ד', מתחילים לקבל הארות מיום השבת הבא עלינו לטובה,

אזי, מתחילה השבת ביום ד', ויום ד' עצמו כבר נקרא שבת.

³⁵ תהילים, צ' - יז'.

³⁶ בספרו הקדוש "בן איש חי", (שנה ב', פרשת "ויצא", אות ו').

³⁷ תהילים, צ' - יז'.

הריני מכין עצמי, לקבל אור תוספת קדושת השבת לימי החול,
ואתקדש בעזרת ה' יתברך, בימי החול, מקדושת השבת,
כמו שזונו ה' אלהינו, בתורתו הקדושה³⁸, 'וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים',
ויהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שיעלה לפניך, כאילו כיוונתי בכל
הכוונות הראויות לכווין בזה".

ג. כתב בספר "שער הכוונות"³⁹, לרבינו האר"י זיע"א:
"הנה, במילת 'וְיָהִי נְעֻמִי'⁴⁰, תכווין להמשיך מן האצילות אל הבריאה.
ובמילת 'הַשֵּׁם אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ'⁴¹, תמשיך מן הבריאה אל היצירה.
ובמילת 'וּמַעֲשֵׂה יְדִינֵנוּ כֹּנְנָה עֲלֵינוּ'⁴², תמשיך מן היצירה אל העשייה.
ובמילת 'וּמַעֲשֵׂה יְדִינֵנוּ כֹּנְנָהוּ'⁴³, תמשיך מן הבריאה אל העשייה,
כי הנה השבת הוא בבריאה, כנודע, דבשבת לביש מלכא לבושין דבריאה⁴⁴,
ולכן, כמו שכללנו היצירה בבריאה, כן צריך שנכלול העשייה בבריאה".

ד. עוד כתב רבינו זיע"א:
"גם דע, כי צריך שתכווין, ש-ה' פעמים נרמזו אותיות נ"ן בפסוק הזה,
והם: אלהינו עלינו ידינו עלינו ידינו⁴⁵,
ו-ה' פעמים נ"ן, הם בגימטריא מנצפ"ך⁴⁶,

³⁸ ויקרא, יא' - מד'.

³⁹ דרושי סדר שבת, דרוש א', ענין ויהי נועם דמוצ"ש.

⁴⁰ תהילים, צ' - יז'.

⁴¹ תהילים, צ' - יז'.

⁴² תהילים, צ' - יז'.

⁴³ תהילים, צ' - יז'.

⁴⁴ "תיקוני הזוהר", תיקון סט', דף קטז' ע"א.

⁴⁵ "וְיָהִי נְעֻמִי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדִינֵנוּ כֹּנְנָה עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדִינֵנוּ כֹּנְנָהוּ".

שהם, סוד ה' גבורות שבעשייה, שהיא בחינת נוקבא,

ותכווין למתקם, על ידי האור הנמשך מן הבינה, הנקראת 'נועם' 47."

ה. עוד כתב רבינו זיע"א:

"גם תכווין, כי ג' מיני תוספת קדושת שבת הם,

ה-א', הוא מה שבא מאליו מפאת קדושת השבת בעצמה, וכנגדו אנו אומרים 48,

'וְיִהְיֶה נֶעֱם ה' אֱלֹהֵינוּ עִלְינוּ',

וכנגד מה שתיקן האדם והרוויח על ידי מעשיו, באמצע ימי החול, כדי להמשיך

עליו תוספת קדושת שבת בערב שבת, אנו מתפללים, שגם מבחינה זה ישאר

ממנה איזה קדושה, וזהו 'וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כְּזִמְנָה עִלְינוּ' 49,

וכנגד מה שתיקן האדם והרוויח באמצע השבוע על ידי מעשיו, רק שעשה שום עוון

ונסתלק ממנו, אנו מתפללים, שגם מבחינה זו ישאר אצלנו, וזהו 'וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ

כְּזִמְנָהוּ' 50, רצונו לומר, שתהיה כונן ומתקן אל המעשה ידינו עצמו, אשר נפגם

על ידי העוון."

ו. המלאך הממונה על הרוחות שנקרא "בן גאים", סח לרבי נחוניא 51:

"למעלה מזה השער, נגלה לפני שער גדול, ו-י' שערים סביביו,

46 היינו:

האותיות נ"ו, עולים בגימטריא למניין 56,

וכאשר נכפול אותיות אלו, במניין ה' הפעמים אשר הם כתובים, נקבל בגימטריא את מניין 280.

ואותיות מנצפ"ך, עולים בגימטריא אף הם למניין זה.

47 "זוהר הקדוש", חלק א', דף קצז' ע"ב.

48 תהילים, צ' - יז'.

49 תהילים, צ' - יז'.

50 תהילים, צ' - יז'.

51 "זוהר חדש", מגילת רות, דף לח' ע"ב, ו-לט' ע"א.

שאלתי עליו ⁵², אמר לי ⁵³, השער הזה, אין לי רשות עליו, ולא נפתח אלא בראשי
חודשים ושבתות וימים טובים ...

בשעה שאלו הרוחות עולות ⁵⁴, רוחות אחרות יורדות - שניתווספו בין החיים
באותו העולם ⁵⁵ ...

במוצאי שבת, בשעה שישראל אומרים 'ויהי נעם ה' אלהינו' כו' ⁵⁶, אותם
הרוחות שירדו להם בשבת עולות,

אלו עולות ואלו יורדות, אלו עולות במקומן, ואלו יורדות למקומן, וכן תמיד
בענין זה".

ד. הנה, נחלקו רבותינו זיע"א, האם פסוקים אלו נאמרים בכל מוצאי שבת,
או דווקא במוצאי שבת אשר יש אחריו ו' ימי מעשה. וכדלהלן.

א. הסוברים שיש לאומרו בכל מוצאי שבת, ואף כאשר אין אחריו ו' ימי
מעשה:

שאלתות דרב אחאי גאון ⁵⁷, גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ⁵⁸, שלמי חגיגה ⁵⁹,
שיירי כנסת הגדולה ⁶⁰, חסד לאלפים ⁶¹, רבינו הרי"ח הטוב זיע"א ⁶², פעולת
צדיק ⁶³.

⁵² היינו:

רבי נחוניא את המלאך "בן גאים".

⁵³ היינו:

המלאך "בן גאים" לרבי נחוניא.

⁵⁴ היינו:

רוחות המתים עולות לגן עדן העליון, דרך אותו השער.

⁵⁵ היינו:

נשמות יתירות של השבת, יורדות מגן עדן העליון, דרך אותו השער.

⁵⁶ תהילים, צ' - יז'.

⁵⁷ בראשית, שאילתא א'.

וטעמם, הוא על פי דברי ה"זוהר הקדוש" ⁶⁴ :

"כיון דאתקדש יומא, ושלתא קדושה על עלמא,

ההוא סטרא אחרא, אזעירת גרמה, ואטמרת כל ליליא דשבתא ויומא דשבתא ...

כיון דנפק שבתא, כמה חיילין ומשרין פרחין ומשטטין בעלמא,

ועל דא אתקו שיר של פגעים, דלא ישלטון על עמא קדישא ⁶⁵."

עוד מבואר בדברי ה"זוהר הקדוש" ⁶⁶ :

"ביתר דאתבריאו רוחין, אשתארו אנון רוחין ביתר רחיא דנוקבא דתהומא רבא,

ליליא דשבתא ויומא דשבתא,

⁵⁸ "ברכי יוסף", סי' רצה' ס"א.

"ברכי יוסף", סי' תצא' ס"ב.

⁵⁹ דף ריח' ע"ב.

⁶⁰ סי' רצה'.

⁶¹ סי' רצה' ס"ג.

⁶² בספרו הקדוש "בן איש חי", (שנה ב', פרשת "ויצא", אות ו').

⁶³ חלק א', סימן מח'.

⁶⁴ הקדמת בראשית, דף יד' ע"ב.

⁶⁵ ותרגום דבריו הקדושים:

כיון שהתקדש היום, והקדשה שולטת על העולם,

אותו הצד האחר, מקטין עצמו, ונטמן כל ליל שבת ויום השבת ...

כיון שיצאה השבת, כמה צבאות ומחנות פורחים ומשטטים בעולם,

ועל כן תקן שיר של פגעים, שלא ישלטו על העם הקדוש.

⁶⁶ פרשת "בראשית", דף מח' ע"א.

פרשת "וארא", דף לא' ע"ב.

פרשת "ויקהל", דף רז' ע"א.

כִּיּוֹן דְנַפֵּק קְדוּשַׁתָּא דְיוֹמָא, וְלֹא אֲשַׁתְּלִימוּ, נִפְקוּ לְעֵלְמָא וְשַׁטָּאן לְכָל סְטָרִין, וּבְעִינָא
עֵלְמָא לְאַתְנַטְרָא מְנִייהוּ.

דְּהָא כְּדִין כָּל סְטָר שְׂמַאלָא אֲתַעֵר, וְאִשָּׂא דְגִיּהֲנָם מְלַהֲטָא, וְכָל אַנּוּן דְּבִסְטָר
שְׂמַאלָא אֲזֵלִין וְשַׁטָּאן בְּעֵלְמָא.

וּבְעָאן לְאַתְלַבְּשָׂא בְּגוּפָא, וְלֹא יְכַלִּין.

כְּדִין בְּעִינָא לְאַסְתַּמְרָא מְנִייהוּ, וְאַתְקִינּוּ שִׁיר דְּפִגְעִים, בְּכָל שַׁעֲתָא דְּדַחִילוּ דְּלַהוֹן
שְׂרִיָּא בְּעֵלְמָא ⁶⁷."

ומבואר אם כן:

שאינ חילוק, האם לאחר אותו מוצאי שבת יש ו' ימי מעשה, או לאו,
אלא, שמחמת שהכוחות החיצוניים מתעוררים, צריך האדם לומר פסוקים אלו,
בכדי להינצל מהם.

ב. הסוברים שיש לאומרו במוצאי השבת, רק כאשר יש אחריו ו' ימי מעשה:

רבינו נטרונאי גאון ⁶⁸, רבינו עמרם גאון משמו של רבינו שר שלום גאון ⁶⁹, שו"ת
הגאונים ⁷⁰, אבודרהם ⁷¹, רש"י הקדוש ⁷², מחזור ויטרי ⁷³, שבולי הלקט ⁷⁴, ספר
האגור ⁷⁵, הרוקח ⁷⁶.

⁶⁷ ותרגום דבריו הקדושים:

אחר שנגבראו רוחות, נשארו אותם רוחות אחר הרמים של נקב תהום רבה, ליל השבת ויום השבת.
כיון שיצאה קדשת היום ולא השלמו, יצאו לעולם ומשוטטים לכל הרוחות, וצריך העולם להשמר מהם.
שהרי אז מתעורר כל צד שמאל, ואש הגיהנם לוקטת, וכל אותם שבצד שמאל הזלכים ומשוטטים בעולם.
ורוצים להתלבש בגוף, ולא יכולים.

ואז צריכים להשמר מהם, והתקינו שיר של פגעים, בכל שעה שפחד שלהם שרי בעולם.

⁶⁸ או"ח, סי' פח'.

⁶⁹ סדר מוצאי שבת.

⁷⁰ סי' קסד'.

⁷¹ סדר מוצאי שבת.

ובטעם דבריהם, כתב רבינו נטרונאי גאון ⁷⁷ -

שרק כאשר לאחר מוצאי השבת, באים ו' ימי מעשה, אנו מתפללים שיצליחו, שכן, בפסוק זה נזכרו ב' פעמים המילים "וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ"⁷⁸, ללמדך, שכל ששת הימים צריכים להיות ראויים למעשה.

וסימן לדבר, כתב רבינו דוד אבודרהם ⁷⁹ -

שיש לכתוב את המילים "וְיִהְיֶה נְעִם"⁸⁰, בתוספת האות ו', "וְיִהְיֶה נְעִם", ואות ו' זו, באה ללמד על הצורך בששת ימי המעשה.

ה. סגולה נפלאה מצינו באמירת "וְיִהְיֶה נְעִם"⁸¹, וכפי שכתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ⁸² :

שטוב לומר את הפסוק הלזה, ז' פעמים, ישר והפוך, והוא סגולה לשמירה.

⁷² "ספר האורה", חלק א', סי' סב'.

⁷³ סי' קמז'.

⁷⁴ סי' קכט'.

⁷⁵ הלכות שבת, סי' תכה'.

⁷⁶ פירוש סדר התפילה, סי' כ' - "יושב בסתר".

ויעוין שם בדבריו:

שעל כן לא הזכרה האות ז' בפסוק זה, כנגד ז' שבתות אשר חלים בהם ימים טובים, ואין אומרים במוצאי השבת שלפניהם פסוקים אלו.

⁷⁷ או"ח, סי' פח'.

⁷⁸ תהילים, צ' - יז'.

⁷⁹ סדר מוצאי שבת.

⁸⁰ תהילים, צ' - יז'.

⁸¹ תהילים, צ' - יז'.

⁸² בספרו הקדוש "עבודת הקודש" - "צפורן שמיר", (סי' כד' אות יח').

עוד כתב רבינו זיע"א ⁸³ :

שבאמירת הפסוקים ⁸⁴, המופיעים במזמור "לִישָׁב בְּסִתְרֵי" ⁸⁵, "עַל כַּפַּיִם יִשְׁאוּנְךָ, פֶּן תִּגְלֶף בְּאָזְנוֹ רִגְלֶךָ. עַל שַׁחַל וְפִתְּוֹן, תִּרְמָס כְּפִיר וְתִנְיִן",
יכווין האדם, בראשי התיבות - "ישאוונך, פֶּן תִּגְלֶף בְּאָזְנוֹ רִגְלֶךָ. עַל שַׁחַל וְפִתְּוֹן",
שהוא נוטריקון של: "יפת בר עשו".

ובכל פעם שאומרו, יכווין לבטל קליפה של השכחה.

והמכווין כן, ניצול מכל משחית ומזיק.

1. בביאור העניין של קליפת "יפת בר עשו", כתב הגה"צ רבינו מרדכי גרוס שליט"א ⁸⁶, משמו של הגה"צ רבי פנחס פרידמן שליט"א ⁸⁷ :

שמילת "יפת", מרמזת על היצר הרע, המייפה את העבירה בעיני האדם, וצובע אותה למצווה.

ולפיכך, קליפה זו נקראת בשם "יפת".

והטעם, שהיא נקראת "בר עשו", הוא -

שקליפה זו, מקבלת את כוחה ויוצאת מתוך שרו של עשיו,

הנלחם באדם, בענייני רוחניות, ובצורה של רוחניות,

וכדרשת רבותינו ז"ל ⁸⁸, בעניין שרו של עשיו, אשר בפגישתו עם יעקב אע"ה,
"כתלמיד חכם, נדמה לו".

⁸³ בספרו הקדוש "מדבר קדמות", (מערכת ו' אות ד').

והביאו הגה"ק רבינו רפאל משה אלבז זיע"א, בספרו הקדוש "עדן מקדם" (ערך "ויהי נועם", אות א').

⁸⁴ תהילים, צא, יב' - יג'.

⁸⁵ תהילים, צא.

⁸⁶ בספרו הקדוש "אגרא דחדוותא" (חלק ד', עמוד לב', אות יג').

⁸⁷ בספרו הקדוש "שבילי פנחס - ליקוטי מאמרים" (מהדורת תשע"ד, עמודים תקס'-תקסא').

⁸⁸ חולין, צא' ע"א.

וטעם הדבר, שקליפה זו קשה לשכחה:

שכן, על דברי התורה הקדושה נאמר ⁸⁹, "אם תעזבני יום, יומים אעזבך",
ואם כן, הפורש מדברי התורה הקדושה, בעבור אותו היופי שמדמה לו היצר
הרע, מרחיק מעצמו את הבורא ית"ש.
ומעתה, ההולך אחרי יצרו הרע, הנקרא בשם "יפת בר עשו", מביא על עצמו את
קליפת השכחה, חלילה וחס.

ז. בברכתו של משה רע"ה - יהי רצון, שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי
נעם ה' אלהינו עלינו, ומעשה ידיו וגו' ⁹⁰, יש לעיין:

מפני מה, הוצרך משה רע"ה לברכם,

והלא, הם היו מובטחים ועומדים שתשרה השכינה בתוכם?

וכמאמר הכתוב ⁹¹, "ועשו לי מקדש, וישכנתי בתוכם".

וביאר בזה הגה"ק רבי שלמה אסולין זיע"א ⁹²:

שמכאן למדנו, שאף על פי שנגזר על האדם שפע ברכה והצלחה,

אינו יכול לקבל זאת, קודם שיתפלל על כך.

ולפיכך, בירך משה רע"ה את עם ישראל, בעניין השראת השכינה,

שכן, הבטחת הבורא ית"ש להשראת השכינה, ממתינה ועומדת להמשכתה על
עם ישראל, עד אשר הם יתפללו על כך.

ויעויין שם, מה שהאריך בראיות ליסוד זה.

⁸⁹ וכפי שכתב רש"י הקדוש בפרשת "עקב", (דברים, יא' - יג').

⁹⁰ תהילים, צ' - יז'.

⁹¹ שמות, כה' - ח'.

⁹² בספרו הקדוש "שלמי שמחה" (חלק א', עמודים שמב'-שמג').

ח. על מאמר הכתוב בפרשתן⁹³, "וַיִּנְרָא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה, וְהִנֵּה עֹשׂוֹ אֹתָהּ - כַּאֲשֶׁר צָוָה יְהוָה בְּן עֹשׂוֹ, וַיְבָרֶךְ אֹתָם מֹשֶׁה", כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א⁹⁴, משמו של רבינו אפרים:

שהמילים "עשו ויברך אותם משה", עולים בגימטריא למניין 1406,

וכמו כן, המילים "תשרה השכינה במלאכה זו", עולים בגימטריא למניין זה.

ובדבריו הקדושים, יש לעיין:

דהנה, מילת "אתם" בפסוק זה, נכתבה ללא האות ו',

ואם כן, מפני מה, כתבה רבינו זיע"א לצורך גימטריא זו בתוספת האות ו'?

ובביאור העניין, נראה לבאר כדלהלן:

א. על מאמר הכתוב⁹⁵, נְבָהֵל לַהוֹן, אִישׁ רַע עֵינִי, וְלֹא יָדַע כִּי חָסֵר יְבִאָנוּי, דרשו רבותינו ז"ל⁹⁶:

" נְבָהֵל לַהוֹן, אִישׁ רַע עֵינִי - זֶה עֶפְרוֹן,

שְׁהַכְנִיס עֵינֵי רַע, בְּמִמוֹנוֹ שֶׁל צְדִיק.

יְלֹא יָדַע כִּי חָסֵר יְבִאָנוּי - שְׁחִסְרוֹתוֹ הַתּוֹרָה וְא"ו,

הַדָּא הוּא דְכְתִיב⁹⁷, וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן, וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעֶפְרוֹן - עֶפְרוֹן כְּתִיב חָסֵר וְא"ו"⁹⁸.

⁹³ שמות, לט' - מג'.

⁹⁴ בספרו הקדוש "נחל קדומים", אות ב'.

⁹⁵ משלי, כח' - כב'.

⁹⁶ בראשית רבה, פרשה נח', ז'.

⁹⁷ בראשית, כג' - טז'.

⁹⁸ עיין מה שכתב בזה ה"שפתי חכמים" (בראשית, כג' - טז', אות ק):

"ואף על גב, ד-יעקב ו-אהרן, גם כן חסרים וי"ו?"

מכל מקום, הואיל ו-עפרון מלא הוא בכל הפרשה,

ובביאור ה"עין הרע", שהכניס עפרון החיתי לאברהם אע"ה, כתב ה"עץ יוסף":
דהנה, על אברהם אע"ה, נאמר ⁹⁹, "וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד, בְּמִקְנֵה בְּכֶסֶף וּבְזָהָב",
ומשכך, עפרון החיתי, חמד את ממונו של אברהם אע"ה, לקחתו לעצמו,
והוא הוא, עניין "עין הרע" שהיה בו.

ב. כתב רבינו "בעל הטורים" זיע"א ¹⁰⁰ :

"לְעִפְרָן - חסר, בגימטריא 'עין רע' ¹⁰¹ .

'עִפְרָן' - עולה ת', כנגד ארבע מאות שקלים שלקח במערה".

ג. וכבר נתקשו בזה רבותינו זיע"א ¹⁰² :

וכי מה בכך, שחיסרה התורה הקדושה מ-עפרון את האות ו'?

וכי הוא הרגיש בזה, שנתחסרה ממנו אות זו?

ד. ובביאור קושיא זו, מצינו לדברי גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ^{103 104} :

"וואפשר, ד-מי שהוא 'רע עין', מתקצרים חייו!

אלא, זה חסר בלבד, אתי למדרש!

אבל, יעקב ו-אהרן, בכל מקום חסרים הם, ובמקום שהם מלאים - למדרש אתא".

⁹⁹ בראשית, יג' - ב'.

¹⁰⁰ בראשית, כג' - טז'.

¹⁰¹ היינו:

"עפרן" בכתיב חסר, עולה בגימטריא למניין 400,

וכמו כן, המילים "עין רע", עולים בגימטריא למניין זה.

¹⁰² כן התקשה גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, בספרו הקדוש "חומת אנך" (בפרשת "חיי שרה", אות ג'),

ובספרו הקדוש "פני דוד" (בפרשת "חיי שרה", אות כד').

וכן התקשה רבינו ה"כלי יקר" זיע"א (בפרשת "חיי שרה").

¹⁰³ בספרו הקדוש "פני דוד" (בפרשת "חיי שרה", אות כד').

¹⁰⁴ ועיין עוד בספרו הקדוש "חומת אנך" (בפרשת "חיי שרה", אותיות ג' ו-ו').

כדמצינו ב-נבל¹⁰⁵, שמתוך שהיה פילי נתחייב מיתה, שמתוך כך בא לזלזל בדוד הע"ה ובעבדיו, ויגפהו ה'.

וגם כתבו ז"ל¹⁰⁶, דלהיות ישראל צרי עין, נשתעבדו במצרים, וכמה הרגו מהם. וכלפי¹⁰⁷, ד-ילדף צדקה וחסד, ומצא חיים¹⁰⁸, המעלים עיניו מן הצדקה - כאילו עובד עבודה זרה¹⁰⁹, ואינו חי לאורך ימים.

גם נודע, מה שכתב ב-זוהר הקדוש¹¹⁰, על פסוק¹¹¹, 'וינתתם לי אות אמת' - סימנא דחיי היא בעאת מנייהו, ואות ו' סימנא דחיי, עיין שם באורך¹¹² ".

¹⁰⁵ שמואל א', פרק כה'.

¹⁰⁶ יעוין מה שכתב בזה רש"י הקדוש (שמות, ב' - יד'), על מאמר הכתוב, 'ויאמר, מי שמך לאיש שר ושפט עלינו, הלהרגני אתה אמר - כאשר הרגת את המצרי, ויירא משה, ויאמר, אכן נודע הדבר':
"אכן נודע הדבר" ... ומדרשו, נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו, מה חטאו ישראל מכל שבעים אומות להיות נרדים בעבודת פרך,

אבל, רואה אני, שהם ראויים לכך!"

¹⁰⁷ היינו:

ומכיוון.

¹⁰⁸ משלי, כא' - כא'.

¹⁰⁹ לשון זה, הובא בתוספתא למסכת "פאה" (פ"ד ה"כ).

ובתלמוד בבלי (כתובות, סח' ע"א. בבא בתרא, י' ע"א), בלשון "עבודת כוכבים".

¹¹⁰ חלק א', דף רמא' ע"ב.

¹¹¹ יהושע, ב' - יב'.

¹¹² זה לשון ה"זוהר הקדוש" זיע"א:

"אלא הכי אוליפנא, היא בעאת סימנא דחיי, דכתיב (יהושע, ב' - יב'), 'והחיייתם את אבי וגו',

ואמרה, סימנא דחיי לא שרייא, אלא באות אמת.

ומאי איהו 'אות אמת' (יהושע, ב' - יב)?"

דא את ו', בגין דביה שריין חיון".

ותרגום דבריו הקדושים:

ולפי זה, ביאר רבינו זיע"א :

דהנה, עפרון החיתי, היה אדם "נבל",

והנה, לעיל הובאה דרשת רבותינו ז"ל¹¹³, על מאמר הכתוב¹¹⁴, "נְבִלָה לְהוֹן, אִישׁ רָע עֵינֹ, וְלֹא יָדַע כִּי חָסֵר בְּאַנְוֹ", שהוא בעניין "עפרון החיתי",

והנה, האותיות של מילת "נְבִלָה", הינם גם האותיות של מילת "נְבִלָה".

וכבר למדנו "בעל הטורים" זיע"א¹¹⁵, שמילת "עֶפְרֹן" בכתוב חסר, עולה במניינה לגימטריא של "רע עין".

ואם כן, כאשר היה עפרון "רע עין", נגרע ממנו האות ו', אשר מסמלת את "אות החיים",

ועל ידי כך, שלטה בו המיתה, ונעשה ל-"נְבִלָה".

ה. ומעתה, נתבאר לנו :

שהאות ו', מלמדת אותנו על אות החיים,

ולצורך כך, הוסיף רבינו זיע"א במילת "אתם" שבפרשתן את האות ו', לצורך הגימטריא,

בכדי ללמדנו על אות החיים, ולהלן יתבאר בזה עוד.

ט. על מאמר הכתוב¹¹⁶, "וְאֵתָהּ תִצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ אֶלֶיךָ, שְׂמֹן זֵית וְדָבָר כְּתִיב לְמֵאֹר, לְהַעֲלֹת נֵר תְּמִיד", כתב רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א :

אלא כך למדנו, היא רצתה סימן חיים, שכתוב (יהושע, ב' - יב'), 'וְהִחַיְתֶם אֶת אָבִי וְגו',

ואמרה, סימן חיים אינו שורה, אלא באות אמת.

ומהי 'אות אמת' (יהושע, ב' - יב)?

זו אות ו', משום שבו שריים חיים.

¹¹³ בראשית רבה, פרשה נח, ז'.

¹¹⁴ משלי, כח' - כב'.

¹¹⁵ כאשר הובא לעיל בתחילת אות זו.

"ובדרך רמוז, יתבאר הכתוב - על דרך מאמר, הובא בספר זוהר חדש¹¹⁷, כי ד' גליות של ישראל¹¹⁸, כל אחד מהם נגאלו ממנו בזכות אחד¹¹⁹, גלות הראשון, נגאלו בזכות אברהם אבינו עליו השלום, ב', נגאלו בזכות יצחק, ג', בזכות יעקב, וה-ד', תלוי בזכות משה. ולזה נתארך הגלות, כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצות, אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה".

וביאור דבריו הקדושים, כך הם, דהנה, כתב ה"זוהר הקדוש"¹²⁰ :
"ר' יוסי בן חלפתא, הנה יתיב קמיה דר' יצחק, אמר ליה, מידי שמיע ליה למר, על מה אתארך יומא דמשיחא מן גלותא דא? אמר ליה, לא אתארך, אלא, על ביטול אורייתא! דהכי שמענא מרב המנונא סבא, תלתא גליות גלו ישראל, וחרו בזכותהון דתלתא אבות, וגלותא רביעאה, בזכותא דמשה ותחרון! תא ואחזי לך, לא איתגלו ישראל אלא על ביטול תורה,

¹¹⁶ שמות, כז' - כ'.

¹¹⁷ בראשית, דף ח' ע"א.

¹¹⁸ ארבעת הגליות, הם:

בבל, מדי, יון, אדום.

ויעוין עוד, במדרש (בראשית רבה, פרשה מד', יז'), על הפסוק (בראשית, טו' - יב'), "ויהי השמש לבוא, ותדמה נפלה על אברם, והנה אימה חשכה גדלה נפלת עליו", מה שדרשו בזה.

¹¹⁹ היינו, בזכות אחד מן האבות הקדושים.

¹²⁰ "זוהר חדש", דף ח'.

שְׁנֵאמַר ¹²¹, 'וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי.
אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּגִלְיוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת, חָזְרוּ בְּזָכוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב,
עֲכָשָׁיו, הֵם חָטְאוּ בַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּתִי לְמֹשֶׁה, וְנִקְרְאתָ עַל שְׁמוֹ,
שְׁנֵאמַר ¹²², 'זָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדַי',
כִּד יְתוּבִין וַיִּתְעַסְקוּן בַּתּוֹרָתוֹ, בְּזָכוֹת מֹשֶׁה אֲנִי גּוֹאֲלָם.
עַל כֵּן נֹאמַר בַּתּוֹרָה ¹²³, 'תּוֹרָה צְנָה לָנוּ מֹשֶׁה, כִּדִּי לְשִׁמְרָה וְלַעֲסוֹק בָּהּ,
וְאִם לֹא, 'מוֹרְשָׁה קַהֲלַת יַעֲקֹב' -
'מוֹרְשָׁה', דָּא מְסַכְּנֵתָא הוּא,
כְּמָה דְאֵתְ אָמַר ¹²⁴, 'הִי מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר' -
מְלַמֵּד, דְּלֹא אֵתְנָא מְסַכְּנֵתָא לְבְרִיתִיהָ דְיַעֲקֹב, אֶלָּא, עַל דְּלֹא אֵתְעַסְקוּ בְּפִיקוּדִין
דְּאוֹרֵייתָא" ¹²⁵.

¹²¹ ירמיה, ט' - יב'.

¹²² מלאכי, ג' - כב'.

¹²³ דברים, לג' - ד'.

¹²⁴ שמואל א', ב' - ז'.

¹²⁵ ותרגום דבריו הקדושים, כך הם:

רבי יוסי בן חלפתא, הִיָּה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי יִצְחָק,
אָמַר לוֹ, דְּבַר שְׁמוּעַ לוֹ לְמַר, עַל מַה הִתְאַרְךָ יוֹם הַמְּשִׁיחַ מֵהַגְּלוּת הַזֹּאת?
אָמַר לוֹ, לֹא הִתְאַרְךָ אֶלָּא עַל בִּטּוּל תּוֹרָה!
שְׂכַךְ שִׁמְעֵתִי מֵרַב הַמְּנוּנָא סָבָא, שֶׁלֹּשׁ גְּלִיּוֹת גָּלוּ יִשְׂרָאֵל, וְחָזְרוּ בְּזָכוֹתֵם שֶׁל שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת,
וּבְגִלּוֹת הַרְבִּיעִית, יִחְזְרוּ בְּזָכוֹת מֹשֶׁה!
בֵּא וְאַרְאֵה לָךְ, לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל בִּטּוּל תּוֹרָה,
שְׁנֵאמַר (ירמיה, ט' - יב'), 'וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי.
אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּגִלְיוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת, חָזְרוּ בְּזָכוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב,
עֲכָשָׁיו, הֵם חָטְאוּ בַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּתִי לְמֹשֶׁה, וְנִקְרְאתָ עַל שְׁמוֹ,

ולפיכך, נתארכה הגלות על עם ישראל:

"כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצות, אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה".

ל. ומעתה, נשכיל ונבין, כדלהלן:

א. הגימטריא של מילת "משה" עם הכולל, עולה למניין 346,

וכמו כן, מילת "רצון", עולה בגימטריא למניין זה.

ב. מילת "נִפְשׁ", פירושה "רצון",

וכמאמר הכתוב ¹²⁶, "וַיִּדְבֹר אֶתְּךָ, לְאמֹר, אִם יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם לְקַבֵּר אֶת מַתִּי מִלְּפָנַי, שְׁמַעוּנִי וּפְגַעוּ לִי בְּעַפְרוֹן בֶּן צַחֲרִי, וְהֵינּוּ, אִם יֵשׁ אֶת רְצוֹנְכֶם."

ג. מילת "חִפְצִי", מוֹרָה אף היא על מילת "רצון",

והיינו, שכל ישעו וחפצו של האדם, רוצים להידבק בהבורא ית"ש ובתורתו.

ד. על מאמר הכתוב ¹²⁷, "וַיִּנְפֹשׁ כִּי תִקְרֵיב קָרְבָן מִנְחָה לַיהוָה, סֹלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ, וַיִּצַק עָלֶיהָ שָׁמֶן, וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לְבִנְהָ", דרשו רבותינו ז"ל ¹²⁸:

שְׁנַאֲמַר (מלאכי, ג' - כב'), 'זָכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדַי',

כְּשִׁישׁוּבוּ וַיִּתְעַסְקוּ בְּתוֹרָתוֹ, בְּזָכוֹת מֹשֶׁה אֲנִי גוֹאֲלֶם.

על כן נאמר בתורה (דברים, לג' - ד'), 'תוֹרָה צוּה לִנּוּ מֹשֶׁה, כְּדִי לְשַׁמְרָה וּלְעַסֵּק בָּהּ,

וְאִם לֹאוּ, 'מוֹרָשָׁה קֵהֶלֶת יַעֲקֹב' -

'מוֹרָשָׁה', זוּהִי הַעֲנִיּוֹת,

כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שמואל א', ב' - ז'), 'ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר'.

מִלְּמַד, שְׁלֹא בָּאָה עֲנִיּוֹת לְבֵת יַעֲקֹב, אֲלֵא, עַל שְׁלֹא הִתְעַסְקוּ בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה.

¹²⁶ בראשית, כג' - ח'.

¹²⁷ ויקרא, ב' - א'.

¹²⁸ מדרש תנחומא, פרשת "ויקרא", אות ה'.

"לא נֶאֱמַר 'נֶפֶשׁ' בְּכָל הַקְּרִבָּנוֹת, אֶלָּא, בְּמִנְחַת עֲנִי,
אֲמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מַעֲלָה אֲנִי עָלָיו כְּאֵלוֹ הַקְּרִיב נֶפֶשׁוֹ".
ולאור המתבאר, נראה:
שהשבח הגדול במנחת העני, היא, בבחינת "נֶפֶשׁ" שבו,
אשר בה ומראה את כל ישעו חפצו ורצונו, להידבק בהבורא ית"ש ובתורתו.
ה. בביאור מילת "נֶפֶשׁוֹ", אשר דרשו רבותינו ז"ל בעניין מנחת העני,
נראה לבאר, שהיא נוטריקון של: "נֶפֶשׁ - ו'",
והיינו, שהאדם אשר מראה את ישעו חפצו ורצונו, להידבק בהבורא ית"ש
ובתורתו,
זוכה לקבל את האות ו', אשר היא מראה על אות החיים, וכמו שנתבאר לעיל¹²⁹.
ו. ואם כן, האדם אשר נוהג בדרך זו, זוכה להידבק במשה רע"ה, העולה
בגימטריא כמניין "רצון",
ואדם שכזה, בוודאי שמשה רע"ה חפץ להוציאו מן הגלות.
וכל דברי רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א¹³⁰, ש-"אין משה חפץ לגאול עם
בטלנים מן התורה",
עוסקים, אך ורק, באלו אשר אין להם את בחינת "נֶפֶשׁ".
ז. על מאמר הכתוב¹³¹, "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ",
כתב הגה"ק רבינו חיים סינאוני זיע"א¹³²:
שנוטריקון המילה "בְּרֵאשִׁית", היא, אותיות "שֶׁב-יִרְאֵת",
והנה, המילה "יִרְאֵת", עולה בגימטריא 611,

¹²⁹ באות ח'.

¹³⁰ אשר הובאו לעיל באות ט'.

¹³¹ בראשית, א' - א'.

¹³² בספרו הקדוש "עטרת תפארת" (בראשית, א' - א').

וכמו כן, המילה "תורה", עולה בגימטריא 611.

ללמדך, שהרוצה לשוב בתשובה שלימה על חטאיו, ולהיות ירא שמיים,

צריך לעסוק בתורה הקדושה, אשר היא מכפרת על כל עוונותיו.

ובטעם הדבר, שגדול כוח התורה משאר המצוות, להכניע את היצר הרע, כתב גאון

עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ¹³³ :

"דע, כי בשעה שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, נהנו כל אבריו, חוץ מן הקנה,

לפי שלא דיבר בעת האוכל.

אבל, חוה אמנו, דברה בעת אכילתה ¹³⁴, ופגמה אפילו הקנה שלה.

ואפשר, אני אומר -

כי למה הנשים אינם בכלל לימוד התורה, כיוון שהקנה שלהם חס ושלום פגום,

כידוע מדבריו ז"ל.

אבל האנשים, אשר לפני הש"ס הם נגשים, נאה ויאה להו לימוד התורה, כי

הקנה שלהם אינו פגום."

וביאר בזה מהר"י קורין זיע"א ¹³⁵, רבו של הגה"ק רבי חיים סינאוני זיע"א:

דהנה, אמרו רבותינו ז"ל ¹³⁶, "אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש",

והנה, "מנוול", עולה בגימטריא 132,

¹³³ בספרו הקדוש "דברים אחדים", דרוש יג',

וכמו כן, בספרו הקדוש "דבש לפי", מערכת ש', אות ו'.

¹³⁴ שאמרה לאדם הראשון לאכול,

וכמאמר הכתוב (בראשית, ג' - ז'):

"וְלָאָדָם אָמַר, כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ, וְתָאֵכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ, לֵאמֹר, לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, אֲרוּרָה הָאֲדָמָה

בְּעֵבְרֶיךָ, בְּעֵצָבֹן תֹּאכְלֶנָּה, כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ."

¹³⁵ בספרו הקדוש "מחמדי שמים", ח"ב, עמודים שכו'-שכז'.

¹³⁶ קידושין, ל' ע"ב.

והיצר הרע, אשר הוא סמא"ל, עולה בגימטריא 132 - עם הכולל.
ללמדך, שהיות והאדם שייך בדברי התורה הקדושה, מחמת שלא פגם את הקנה
שלו,
ממילא, כאשר יפגע בו ה"מנוול" שהוא היצר הרע, התיקון היחיד שיש לעשות
עמו, הוא, למושכו לבית המדרש -
על ידי עסק התורה הקדושה, בקדושתה ובטהרתה.
ח. אחר שהשכלנו, שכוח הס"מ הנקרא בשם "מנוול", נכנע על ידי התורה
הקדושה,
צריך האדם לדעת, שהדרך לפתיחת הלב לתורה, היא, על ידי הפנמה והבנה שכל
מהותו של היצר הרע, הוא "כוח הדמיון ואחיזת העיניים".
ט. והוא הוא עניין "יפת בר עשוי"¹³⁷, שכל כוחו של היצר הרע, נעוץ ב-"כוח
הדמיון ואחיזת העיניים",
ולפיכך, קליפה זו, יכולה לְשַׁפֵּחַ את תלמודו של האדם,
שכן, הנגרר אחר יצרו הרע, אינו עוסק בתורה -
והאדם אשר אינו עוסק בדברי תורה, עליו נאמר¹³⁸, "אם תעזבני יום, יומים
אעזבך".
ברם, הזוכה לעסוק בדברי התורה הקדושה, זוכה שיתקיים בו מאמר הכתוב¹³⁹,
"וַיְהִי נֶעֱם אֲדָנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וַיַּמְעֶשֶׂה יְדִינוּ כִּזְנוֹת עֲלֵינוּ, וַיַּמְעֶשֶׂה יְדִינוּ כִּזְנוֹתָיו".
י. לפיכך, במילת "אתם", כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א¹⁴⁰, לדרוש
את הגימטריא בתוספת האות ו':
שכן, האות ו' היא אות החיים,

¹³⁷ כאשר נתבאר לעיל באות ו'.

¹³⁸ וכפי שכתב רש"י הקדוש בפרשת "עקב", (דברים, יא' - יג').

¹³⁹ תהילים, צ' - יז'.

¹⁴⁰ כאשר נתבאר לעיל באות ח'.

והתורה הקדושה, הרי היא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא¹⁴¹.
ואזי, "תשרה השכינה במלאכה זו"¹⁴².
יא. מחמת שאין לך דבר בעולם, אשר ניתן לאדם ללא התפילה¹⁴³,
על כן, בצאת השבת אשר היא שייכת אל "עולם האצילות"¹⁴⁴, ממילא, נתון
האדם לשליטת החיצונים והמזיקים¹⁴⁵,
ואותם הימים אשר הם שולטים בהם, הם ו' ימי המעשה, הנרמזים באות ו'¹⁴⁶,
ולפיכך מתפלל האדם תפילה זו, בכדי להינצל מקליפת "יפת בר עשו", ובכדי
לזכות לאות החיים.
יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

¹⁴¹ מסכת אבות, פ"ו מ"ז.

¹⁴² וכלשונו הקדוש של גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א, אשר הובאה לעיל באות ח'.

¹⁴³ כאשר נתבאר לעיל באות ז'.

¹⁴⁴ עיין בדברי רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, בכמה מקומות:

"בן איש חיל", (קונטרס "שני אליהו", דף כג' ע"ב, בד"ה "ונראה").

שו"ת "רב פעלים", (חלק א', קונטרס "סוד ישרים", סי' ד').

"עוד יוסף חיי", פרשת "ויגש", אות יב'.

¹⁴⁵ כאשר נתבאר לעיל באות ד'.

¹⁴⁶ כאשר נתבאר לעיל באות ד'.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- הגה"ק רבי שלמה אסולין בן שמחה (שתח"י) זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של כל הקדושים והקדושות אשר נרצחו על קידוש ה'

במלחמת שמחת תורה תשפ"ד